

λαοῦ, ἐνέχει ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νοσηράν τινα ἐπιχρωσιν.

Ἐγκαταλείπομεν ἤδη τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐπισκεπτόμεθα τὴν χώραν τῶν φλογερῶν οἶνων καὶ τῶν ἀσμάτων, τὴν Ἰσπανίαν. Ἐνταῦθα τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν ἔχει πρωτοτυπίαν τινα καὶ διαφέρει πολὺ τοῦ τῶν Ἰταλίδων καὶ Γαλιδων. Ἡ ἰσπανὶς τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ ἔχει μᾶλλον εὐρωστον καὶ ἄδρον τὸ σῶμα, τὸ δὲ πρόσωπόν της διακρίνεται διὰ τοῦ χαμηλοῦ καὶ πλατέος μετώπου, τῶν μελανῶν καὶ ὡσεὶ σκιαζομένων ὀφθαλμῶν, τῆς εὐθείας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ πρὸς τὰ κάτω εὐρυνομένης ῥινός, τῆς ἰσχυρᾶς σιαγόνας καὶ τῶν σφριγῶντων χειλέων της. Ἡ ἰσπανὶς εἶνε σοβαρώτερα καὶ περιπαθεστέρα τῆς ἰταλίδος. Ὁ ἔρως καὶ τὸ μῖσός της ἐξ ἴσου ὑπερβαίνει πᾶν ὄριον, διότι δύναται ἀφ' ἑνὸς ν' ἀγαπήσῃ τινα πιστῶς καὶ χάριν αὐτοῦ ν' ἀποθάνῃ ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἢ παραμικρὰ ἀφορμῇ ἀρκεῖ νὰ μετατρέψῃ τὸν φλογερὸν της ἔρωτα εἰς ἀκάθεκτον καὶ θανατηφόρον μῖσος. Ὁ χαρακτήρ της ἰσπανίδος εἶνε ὅλως ἀπροσδιόριστος· εἶνε τίγρις καὶ ἀρνίον συγχρόνως, ἔχει ἥρωϊκὴν εὐτολμίαν καὶ ὑποβάλλεται ἡλιθίως εἰς τὴν δουλείαν, ἐργάζεται ἀντὶ δέκα ἄλλων καὶ ἐν τούτοις εἶνε ὀκνηρὰ καὶ νωχελὴς κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ἀποτετυπωμένον καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς της ὀψεως, παρέχον εἰς αὐτὴν μυστηριώδη καὶ αἰνιγματώδη τινα χαρακτῆρα, οὗ παντελῶς στερεῖται ἡ ἰταλίς.

Καθὼς δὲ ἡ τελευταία αὕτη, οὕτω καὶ ἡ ἰσπανὶς εἶνε διδασκάλισσα τοῦ βαδίσματος καὶ ἀληθῆς ἐνσάρκωσις τῆς χάριτος περὶ τὰς κινήσεις, ἔχει δὲ πρὸς τούτοις αὕτη καὶ ἐν ἰδιαιτέρον εἶδος φιλαρέσκειας περὶ τὴν στάσιν τῶν ὤμων της, ὅταν ἐξέρχεται εἰς τὸν περίπατον καὶ κινήσῃ αὐτοὺς ἰδιορρυθμῶς καὶ χαριέντως ὑπὸ τὴν μαντίλλαν. Ἐν τῇ οἰκίᾳ της βεβαίως ἐξαφανίζεται πᾶν ἔχνος ποιήσεως, πᾶσα ῥωμαντικὴ χροιὰ — μᾶς ἐνθυμίζει δ' ἐνταῦθα ἡ ὠραία Ἀνδαλουσιανὴ τὴν γαλῆν ἐξηπλωμένην ἀπέναντι τοῦ ἡλίου. Ὁκνηρία, ἀδιαφορία, νωχέλεια — τέρατα ἐνεδρεύοντα εἰς τὰ μύχια τῆς καρδίας τῆς ἰσπανίδος — τὴν κατέχουσι διηγετικῶς καὶ τὴν καθιστῶσιν ἱκανὴν πρὸς πᾶν ἄλλο, παρὰ πρὸς διεύθυνσιν οἴκου καὶ ἀνατροφὴν τέκνων. Γενικῶς ὀλίγα ἔμαθεν, ἔτι δ' ὀλιγώτερα γνωρίζει ἐξ ὧν ἔμαθε, καὶ ὀλίγιστα ἐννοεῖ ἐκ τῶν χρεῶν καὶ τῶν καθηκόντων τῆς οἰκοδεσποίνης. Τὸ πολὺ πολὺ κατορθώνει νὰ πλέξῃ τριχαπτα, νὰ βράσῃ ὀλίγην σοκολάταν, ἢ νὰ παραγαμίσῃ διὰ κρέατος ἐν κρόμμυον, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐπισκέψεις τόσον ἀπορροφῶσι τὸν λοιπὸν βίον της, ὥστε μόλις κατορθώνει ἐνίοτε νὰ δειχθῇ εἰς τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς ταυρομαχίας καὶ νὰ ἐπιδείξῃ ἀόριστα τινα αἰσθητήματα φλογερᾶς φιλοπατρίας.

Ἐξακολουθοῦμεν ἤδη τὴν ὁδοπορίαν μας ὑπεράνω τῶν τεραστίων καὶ βραχυδῶν Πυρηναίων, ὅπου συναντῶμεν οὐχὶ μὲν ὠραίας, μελαγχροινὰς ὅμως καὶ ἰσχνὰς γυναῖκας μὲ ὁστεώδη πρόσωπα, φανατικὰ βλέμματα καὶ νευρώδη σώματα, καὶ κατερχόμεθα εἰς τὰ εὐθαλῆ πεδία τῆς νοτίου Γαλλίας.

Τὰ Πυρηναῖα εἶνε στενὴ σειρά ὁρέων καὶ διὰ νὰ τὰ

διαβῶμεν, δὲν χρειαζόμεθα πολὺν χρόνον, ἐν τούτοις ὅμως πόσον διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων αἱ γυναῖκες ἐνθεν καὶ ἐνθεν αὐτῶν! Ἐν Γαλλίᾳ νομίζομεν, ὅτι εὐρίσκόμεθα ἐν χώρᾳ ἥτις δύο ὁλοκλήρους αἰῶνας ἐπροόδευσεν εἰς τὸν πολιτισμὸν περισσότερον τῆς Ἰσπανίας. Πόσον εἶνε ἄλλοιός ὁ κόσμος κατὰ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν! Πόσον ζωηρὰ βλέμματα ῥίπτουσι γύρω των ἐδῶ αἱ γυναῖκες! Καὶ πόσῃ νοημοσύνῃ καὶ εὐφυίᾳ ἐνέχουσι τὰ βλέμματά των ταῦτα! Καὶ καὶ μὲν συμμέτρως ὠραῖαι δὲν δύνανται νὰ κληθῶσι καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Βαϊόνης, τῆς Τολώσης, τοῦ Μομπελιέρου καὶ τῆς Νίμης, διότι τὸ σῶμά των εἶνε μᾶλλον κομψόν, παρὰ εὐμέγεθες καὶ ῥωμαλέον, ἡ χροιὰ των εἶνε πάρα πολὺ μελαμβραφής, γενικῶς ὅμως οἱ μεγάλοι των καὶ ἡδύπαθεῖς ὀφθαλμοὶ προδίδουσι ψυχὴν φλογερὰν, εὐτολμον καὶ πλήρη εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἢ ῥίς των εἶνε λεπτή, τὸ μέτωπον ὑψηλὸν καὶ τὸ στόμα ἀξίεραστον καὶ εὐγλωττον, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ὁμιλῇ. Αἱ γυναῖκες ἐδῶ ἐνδύονται κομψοπρεπῶς καὶ καθαρίως, παρ' ὅλην δὲ τὴν σπουδὴν καὶ ἐμφυτον ταχύτητα αἱ κινήσεις των ἔχουσι πολλὴν χάριν, προδίδουσι μίαν εὐάρεστον καὶ λεπτὴν φιλαρέσκειαν, εἰς δὲ τὴν συναναστροφὴν πᾶσαι αἱ γυναῖκες, αἱ καὶ εἰς τὰς κατωτάτας μάλιστα τάξεις τοῦ λαοῦ ἀνήκουσαι, εἶνε ἐτοιμολογοὶ καὶ εὐφυεῖς· οὐδέποτε στενοχωροῦσι τὸν ἀκροατὴν, εἶνε πλήρεις πρωτοτύπων ἰδεῶν, σφριγώσης ζωῆς καὶ συγχρόνως συνεταὶ καὶ μετριόφρονες.

Ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν πρὸς βορρᾶν, ἀπαντῶμεν ὀλονὲν ἡρεμωτέρας, μᾶλλον πρακτικὰς, φιλοπόνους καὶ οἰκονόμους τὰς γαλλίδας. Ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου των γίνεται βαθμηδὸν λευκοτέρα, τὰ μέλη στρογγυλότερα καὶ εὐσαρκώτερα καὶ μεγαλοπρεπέστερον τὸ ἀνάστημα. Νοημοσύνην διαβλέπομεν εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, τὸ καθαρὸν καὶ οὐχὶ λίαν ὑψηλὸν μέτωπον μαρτυρεῖ σύννοιαν καὶ τὰ σφριγῶντα χεῖλη φαίνονται δορυφόροι τῆς εὐγλωττίας καὶ ἐρασιμότητος τῶν θελκτικωτάτων τούτων πλασμάτων. Ἡ ῥίς ἀμβλύνεται σιμκρὸν καὶ ἡ βοστρυχώδης κόμη γίνεται σπανιωτέρα, οἱ ὀφθαλμοὶ ἔχουσιν ἔκφρασιν ἰταμότητος καὶ ποιᾶς τινος, ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἡ λέξις, ἀναιδείας, ἀλλὰ ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ αἰσθητηρίου τούτου ὄργάνου δὲν μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ τὰς ὑποθέσωμεν ὀλιγώτερον ἐναρέτους. Ἰπάρχει καὶ παρ' ἡμῖν, τοῖς Ἀνατολίταις, διαδεδομένη ἡ πρόληψις, ὅτι ὅλαι γενικῶς αἱ γαλλίδες εἶνε ἐπιπόλαιοι καὶ διεφθαρμέναι. Οὐδὲν τούτου ψευδέστερον. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, ὅλοι οἱ πραγματικῶς γνωρίσαντες τὸν βίον τῶν γάλλων χωρικῶν ὁμολογοῦσιν, ὅτι αἱ γυναῖκες των εἶνε πισταὶ καὶ ἐνάρετοι εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν, ὡς σύζυγοι δὲ εἶνε ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ αὐταπάρνησιν των χάριν τῆς εὐτυχίας τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας. Οἱ Παρίσιοι δὲν εἶνε ὅλη ἡ Γαλλία, πᾶν δ' ὅ,τι ἐκεῖ κακὸν καὶ ἐφθαρμένον ἐκφύεται δὲν ἀποτελεῖ τὸν κανόνα, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐξαίρεσιν, ἥς μέγα μέρος ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ γυναικῶν ὁρμωμένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅπου ἐνεκα τοῦ κακοῦ των ὀνόματος δὲν δύνανται πλέον νὰ ζήσωσι.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΟΙ ΨΕΥΔΟΙΑΤΡΟΙ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΠΟΣΙΑ.

Ἡ γηραιὰ Ἀνατολὴ δὲν εἶνε ὁ μόνος τόπος, ὅπου τρέφονται οἱ ἀγύρται καὶ ὅπου οἱ ὑποπτα ἐπαγγέλματα πολ- λάκις μετερχόμενοι ψευδοῖατροὶ εὐρίσκουσιν ἔδαφος, ἐφ' οὗ

τὰ ἀγυρτεύματά των ν' ἀναδίδωσι μυριοπλασίους καρπούς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ βαλαντίου των καὶ ἐπὶ βλάβῃ ἀνεπανορθώτῳ τῶν εὐπίστων καὶ πολλάκις ἀμαθῶν ἀσθενῶν των. Καὶ

Η ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΗ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

Είδον τοῦ Κράν.

αὐτὴ ἡ σοφὴ λεγομένη Εὐρώπη, τὸ δὲ περιεργώτερον καὶ αὐτὴ ἡ σοφωτάτη Γερμανία, ὅπου οὐδεὶς κάτοικος ὑπάρχει μὴ τυχὼν ἀρκούσης παιδεύσεως, ὅπως διακρίνῃ τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην τῆς ἀγυρτείας, θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ εἰς τοὺς κόλπους τῆς, δαπάναις τῶν ἀπλουστέρων, πολυαρίθμους τοιούτους ἱατροφιλοσόφους, ὑποσχομένους διὰ μαγικῶν φαρμάκων καὶ πανακειῶν μυστηριωδῶν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τοῦ πάθους τῆς φιλοποσίας. Καθὼς πολλὰ τῶν κακῶν ἔχοντων φήμην νοσημάτων, ἐκείνων δηλαδὴ ὧν ἡ θεραπεία συνδέεται πρὸς δυσκολίας καὶ στερήσεις ἐκ μέρους τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ὧν ἡ ἱασις πάντοτε εἶνε ἀμφίβολος ἢ ἀπαιτεῖ πολλοῦ χρόνου δαπάνην καὶ ὑπομονὴν ὑπερβαίνουσαν τὸ σὺνθηδες μέτρον, οὕτω καὶ ἡ φιλοποσία παρέχει εἰς τοὺς ψευδοῖατρος πάντα τὸ ἐχέγγυα πρὸς ἐπιτυχὴ ἐφαρμογὴν τῶν ἀγυρτεῶν καὶ τῶν ψευδῶν τῶν ὑποσχέσεων. Ἐν ἐκάστῃ ἐφημερίδι εὐρίσκει τις ἀπειραριθμούς ἀγγελίας ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὡς ἐγγιστα τύπους: „Ἀδάπανος θεραπεία τῆς φιλοποσίας“ — „Πῶς θεραπεύονται οἱ φιλοπόται“ — „Ἀσφαλὴς ἱασις τῆς οἰνοφλυγίας“ κλπ.

Ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τινος βιβλίου περὶ τῶν ψευδοεπιστημόνων τούτων τὸ ἐπάγγελμά των τοῦτο ἀποφέρει εἰς τοὺς πλείστους ἐξ αὐτῶν ἐτησίως ὑπέρογκα κέρδη, εἰς μάλιστα, λέγεται ἐν αὐτῷ, ἐκέρδησεν ἐντὸς ἔτους ὑπὲρ τὰς 350,000 φράγκων!

Τὰ μυδιώδη ταῦτα εἰσοδήματα δὲν πρέπει ν' ἀπορῶμεν ἂν ἔχωσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἱ διὰ τόσης δεξιότητος πεποικισμένοι εἰς τὸ νὰ προσελκύωσι καὶ νὰ ἐκμεταλλεύονται τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην βοήθειας, ἀρκεῖ μόνον τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν διαγωγὴν των νὰ παραβάλωμεν πρὸς τὴν τῶν εὐσυνειδήτων καὶ αὐστηρῶν ἱατρῶν. Ἄν ἄνθρωπός τις, ἐκδοτός εἰς τὸ πάθος τῆς μέθης, ζητήσῃ συμβουλὴν τινα ἱατρικὴν παρὰ τινος τῶν τελευταίων τούτων, θὰ λάβῃ μὲν παρ' αὐτοῦ ἐλπίδας πρὸς βελτίωσιν τοῦ πάθους, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν βεβαίωσιν περὶ ἐντελοῦς ἰάσεως, ἥτις ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τῶν ἱατρικῶν συνταγῶν καὶ προτροπῶν, ἀλλὰ ἐκ μόνης τῆς στερεᾶς θελήσεως, τοῦ χαρακτῆρος τοῦ πάσχοντος καὶ ἐξ ἄλλων περιστάσεων, εἰς αἷς οὗτος ὑπόκειται. Ὅλως διάφορος εἶνε ἡ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει διαγωγὴ τοῦ ψευδοῖατροῦ. Ἡ ὑπόσχεσις ὅτι θεραπεύει δωρεὰν καὶ ἀσφαλῶς, ἡ αἰτήσις μικροῦ τινος μόνον χρηματικοῦ ποσοῦ διὰ τὰ φάρμακα, ἡ ἀπλὴ καὶ οὐχὶ μακροχρόνιος διαίτα, ἡ αὐστηρὰ ἐχεμύθεια καὶ μυστικότης καὶ ἡ ἐντελής ἱασις χωρὶς μάλιστα νὰ τὸ γνωρίζῃ καὶ ὁ πάσχων, ὅλα ταῦτα τὰ ἀγαθὰ προσελκύουσιν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καὶ πρὸ πάντων τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰς γυναῖκας τῶν πασχόντων. Φοβεραὶ καὶ φρίκην ἐμποιοῦσαι περιγραφαὶ τῶν ἀπαισιῶν συνεπειῶν τοῦ πάθους ἀναγκάζουσιν τοὺς δυστυχεῖς εἰς εὐπειθειαν καὶ ἐθελουσίαν, πολυπληθεῖς ἀποδείξεις καὶ πιστοποιητικὰ ἐκ μέρους δῆθεν ἰαθέντων μαρτυροῦσι τὴν καλὴν ἐκβασιν τῆς θεραπευτικῆς των μεθόδου, τοῦτο δὲ ἀρκεῖ εἰς τὸ νὰ πεισθῶσιν οἱ πάσχοντες, ὅπως χάριν δοκιμῆς ὑποβληθῶσιν εἰς αὐτήν, ἥτις ἐνίοτε ἐπὶ τινα χρόνον ἐφαρμόζεται καλῶς καὶ παρέχει ἀφορμὴν νὰ δοθῶσι νέα πιστοποιητικὰ. Ἀλλ' αἱ ἀποτυχίαι καὶ οἱ ὑποτροπιασμοὶ ἀποκρύπτονται, διότι οὐδεὶς θέλει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἐξ ἰδίας ἐνοχῆς ἀπέτυχε, ἔτι δὲ περισσότερον δὲν θέλει νὰ καταστήσῃ τοῦτο δημοσίᾳ γνωστόν. Ἐκτὸς τούτου οἱ πονηροὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἔχουσι καὶ τὸ θράσος εἰς τὰς δι' ἱατρικῶν ἐκφράσεων καὶ ὅρων παραγεμισμένας ἀγγε-

λίας των ν' ἀναφέρωσιν ὁλόκληρον στρατιὰν νοσῶδων μεταβολῶν τῶν ὀργάνων κτλ., νὰ ἀπαριθμῶσιν οὐκ ὀλίγας ἀνιάτους συνεπείας ἐρριζωμένης ἢ πολὺ ἀργὰ ὑποβληθείσης εἰς θεραπείαν φιλοποσίας, ὥστε σπανίως ἢ μᾶλλον οὐδέποτε δύναται τις νὰ τοὺς καταδικάσῃ, ὅτι δὲν ἐτήρησαν τὴν ὑπόσχεσιν των!

Ἡ ἄλλη ἐπαγγελία, ὅτι ἡ νοσηλεία θὰ γίνῃ ἀποτελεσματικῶς χωρὶς μάλιστα νὰ τὸ γνωρίζῃ, οὐδὲ νὰ τὸ θέλῃ καὶ ὁ φιλοπότης, δὲν πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ λέξιν. Αὐτὸ θὰ ἦτον ἐντελῶς ἀδύνατον; ἀφ' οὗ ὁ πάσχων εἶνε ἠναγκασμένος νὰ λάβῃ σὺνήθως λίαν πικρὰ καταπότια. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ θεραπεύσωσι φιλοπότην τινα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ καταφεύγουσι πρὸς τινα τῶν καλῶν του φίλων, ὅςτις „σοβαρῶς καὶ εἰλικρινῶς“ τὸν συμβουλεῖ νὰ πῇ τὸ διδόμενον φάρμακον λέγων, ὅτι εἶνε καλὸν κατὰ τινος ἄλλου νοσήματος, „πράγματος οὐχὶ σπανίου εἰς τοὺς ἐκδότους εἰς τὴν μέθην“. Περὶ τοῦ θεραπευτικοῦ τούτου τρόπου μάλιστα ἐγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν πολλὰ βιβλία, ἐν δ' ἐκ τούτων, ἐν ᾧ ὑπάρχει περιγραφή τῶν κακῶν συνεπειῶν καὶ τῆς ἀσφαλοῦς ἰάσεως τῶν νοσημάτων τούτων, φέρει τὸν ἐξῆς τίτλον: „Ὁδηγία πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1870 περιφήμεν ῥιζικῶν φαρμάκων, δι' ὧν τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ πολλοὶ ἄνθρωποι ἀνέκτησαν τὴν ὑγίειαν των.“

Τὰ πλεῖστα τῶν νομιζομένων τούτων ἀντιμεθευστικῶν μέσων, τὰ ὅποια ἔχουσιν ἐντολὴν ν' ἀπαλλάξωσι τὸν πάσχοντα οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῶν συνεπειῶν τῆς νόσου του, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ὀρεξιν καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ πίνειν εἰς τὸ ἐξῆς, συντίθενται ἐκ τῆς λίαν πικρᾶς ῥίζης τῆς γεντιανῆς, ἥτις δίδεται ἐν εἰδει κόνεως ἐντὸς τοῦ τείου ἢ ἐν μορφῇ καταποτίων. Τὸ βότανόν τοῦτο εἶνε ἐφθνητότατον καὶ πωλούμενον ἀποφέρει μέγα κέρδος εἰς τοὺς ἀγύρτας. Ἡ γεντιανὴ φυσικῶς δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἐξασκήσῃ τὰς ἐνεργείας, αἱ ὑπόσχονται οἱ δόλιοι οὗτοι ψευδεπιστήμονες, τοῦλάχιστον ὅμως δὲν εἶνε τὸσον βλαβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον, ὅσον τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων μυστηριωδῶν φαρμάκων, ἀτίνα συνοδεύονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ ναυτίας καὶ ἐμετοῦ, συχνάκις καυτηριάζουσι τὰς παρειὰς τοῦ στομάχου καὶ ἐξασθενοῦσι τὴν καρδιακὴν ἐνέργειαν.

Ἡ φιλοποσία δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς κακὸς τις δαίμων, ὃν ν' ἀποδιώξωμεν τοῦ θύματος δι' ἐξορκισμῶν ἢ νὰ θανατώσωμεν ἐν αὐτῷ διὰ ἱατρικῶν φαρμάκων, ἀλλ' ὁ φιλοπότης εἶνε ἄνθρωπος ἀσθενής, ὅςτις ἀπαράλλακτα ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἀσθενεῖς πρέπει νὰ θεραπευθῇ συμφώνως πρὸς τὰς ἀτομικὰς του σχέσεις, ἀναλόγως πρὸς τὰ αἰτία τοῦ πάθους καὶ τὰς συνεπείας, αἱ ἐπροκάλεσε τοῦτο ἐπ' αὐτοῦ, τούτου δ' ἔνεκεν μόνον ὁ εἰδῆμων δύναται νὰ τὸν θεραπεύσῃ ὀρθῶς καὶ ἀναμαρτήτως, ἀφ' οὗ πρότερον ἀκριβῶς μελετήσῃ μίαν ἐκάστην περίπτωσιν καὶ γνωρίσῃ καλῶς τὸν ἀτομικὸν τοῦ πάσχοντος χαρακτῆρα. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ φιλοποσία συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν νοσημάτων ἐκείνων, ἀφ' ὧν οἱ ἄνθρωποι καλλίτερον καὶ εὐκολώτερον εἶνε νὰ προφυλάσσωνται, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ θεραπεύωνται παροδικῶς, διότι οἱ ἐξ αὐτῆς τοῦ τε σώματος καὶ τοῦ πνεύματος κίνδυνοι εἶνε πλείστοι καὶ μεγάλοι, ἡ θεραπεία τῆς εἶνε δυσκολωτάτη, ἐπισηφαλὴ καὶ ἀβεβαία, ἀπαιτεῖ δ' ἐκτὸς τῆς ἱατρικῆς πείρας καὶ ἡθικὴν διαπαιδαγώγησιν, δι' ἧς ὁ πάσχων σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐθισθῇ εἰς τὴν ἐγκράτειαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν φιλεργίαν.

